

XXII. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH
VĚDÁCH. SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ

22ND INTERNATIONAL COLLOQUIUM ON REGIONAL
SCIENCES. CONFERENCE PROCEEDINGS

Place: Velké Bílovice (Czech Republic)
June 12-16, 2019

Publisher: Masarykova univerzita (Masaryk University Press), Brno

Edited by:

Viktorie KLÍMOVÁ

Vladimír ŽÍTEK

(Masarykova univerzita / Masaryk University, Czech Republic)

Vzor citace / Citation example:

AUTOR, A. Název článku. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XXII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. s. 1–5. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI.

AUTHOR, A. Title of paper. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *22nd International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University Press, 2019. pp. 1–5. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI.

Publikace neprošla jazykovou úpravou. / Publication is not a subject of language check.

Za správnost obsahu a originalitu výzkumu zodpovídají autoři. / Authors are fully responsible for the content and originality of the articles.

© 2019 Masarykova univerzita
ISBN 978-80-210-9268-6 (online : pdf)

DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210-9268-2019-12

VÝVOJ POČTU PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY

Development of the number of enterprises in regions of the Czech Republic

PETRA CHMIELOVÁ

KAMILA TUREČKOVÁ

Katedra ekonomie a veřejné správy | *Department of Economics and Public Administration*
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné | *School of Business Administration in Karvina*
Slezská univerzita v Opavě | *Silesian University in Opava*
✉ *Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná, Czech Republic*
E-mail: chmielova@opf.slu.cz, tureckova@opf.slu.cz

Anotace

Cílem článku je provedení prvotního průzkumu podnikatelského prostředí v krajích České republiky. S ohledem na cíl práce bude v rámci tohoto prvotního výzkumu provedena analýza registrovaných ekonomických subjektů, jejich celkový počet, vznik a zánik v letech 2010 až 2017 v jednotlivých krajích České republiky na základě čehož jsou použity údaje poskytující Eurostatem pro statistické srovnání regionů (NUTS) doplněné o údaje z Českého statistického úřadu. Pomocí analýzy byl v jednotlivých krajích zjištěn dlouhodobý vývoj poklesu počtu nově vznikajících ekonomických subjektů a taktéž dlouhodobý vývoj nárůstu zaniklých subjektů. V rámci zkoumání je ve všech případech patrná dominance metropolitní Prahy a Středočeského kraje.

Klíčová slova

podnikání, podnikatelské prostředí, kraj

Annotation

The aim of the article is to conduct an initial survey of the business environment in the regions of the Czech Republic. With regard to the objective of this research, an analysis of registered economic entities, their total number, establishment and termination in 2010 to 2017 in individual regions of the Czech Republic will be carried out based on which data provided by Eurostat for statistical comparison of regions (NUTS) supplemented o data from the Czech Statistical Office. The analysis revealed a long-term development of the decline in the number of emerging economic entities in the individual regions and also a long-term development of the growth of extinct entities. In all cases, the dominance of metropolitan Prague and the Central Bohemian Region is evident in all cases.

Key words

entrepreneurship, business environment, region

JEL classification: R23

1. Úvod

Podnikání je neodmyslitelnou součástí dnešní společnosti. Od Schumpetera se podnikání považuje za významný faktor hospodářského růstu a konkurenceschopnosti ekonomik a faktorů rozhodování ve veřejném pořádku. Ekonomická aktivita země začala být více závislá na počtu osob, které byly ochotny se osamostatnit a zahájit samostatnou podnikatelskou činnost. Samotný vstup do podnikání je velmi složitý a je ovlivněn jednak vnitřními osobnostními charakteristikami, ale také vnějšími podmínkami podnikání. Jedná se o proces tvorby něčeho nového, něčeho, co má hodnotu, čemu věnujeme nezbytný čas a úsilí a předpokládáme přijetí finančních i dalších rizik, ale také obdržení určité odměny v podobě peněžního nebo osobního uspokojení (Hisrich, Peters, Shepherd, 2010; Bygrawe, Hofer, 1992).

Každá podnikatelská činnost je ovlivněna mnoha externími a interními faktory, které jí více či méně ovlivňují. Lukeš a Stephen (2004) identifikovali externí rámcové podmínky, jako jsou mj. úroveň vzdělání, vládní politika a podpůrné programy, dostupnost kapitálu, fyzická infrastruktura, výzkum a vývoj, které ovlivňují úspěch malých a středních podniků. Podmínky jsou zpravidla v jednotlivých zemích odlišné, a to je poté právě buď výhodou nebo nevýhodou pro podnikatele těchto zemí (Schwab, 2009).

Cílem článku je provedení prvotního průzkumu podnikatelského prostředí v krajích České republiky. S ohledem na cíl práce bude v rámci tohoto prvotního výzkumu provedena analýza registrovaných ekonomických subjektů, jejich celkový počet, vznik a zánik v letech 2010 až 2017 v jednotlivých krajích České republiky na základě čehož jsou použity údaje poskytující Eurostat pro statistické srovnání regionů (NUTS) doplněné o údaje z Českého statistického úřadu. V rámci dalšího výzkumu budou publikovány studie zaměřující se na identifikaci klíčových aspektů vedoucích ke snazšímu zahájení podnikání a identifikaci faktorů ohrožujících vznik podnikatelské činnosti, což úzce souvisí také s následnou kvalitou podnikatelského prostředí. Tento článek je proto vhodný vnímat jako prvotní průzkum pro částečnou představu stavu podnikatelského prostředí na území České republiky.

2. Teoretická východiska

Jak uvádí Petříček (2006), podnikatelské prostředí formují jak makroekonomické charakteristiky, tak situace ve finančním sektoru regulovaném prostřednictvím monetární politiky, která do značné míry určuje přístup podniků ke kapitálu. Pro zkvalitňování nejen podnikatelského prostředí na území municipalit se využívají různé finanční nástroje veřejných financí. Ekonomické výsledky podnikatelského sektoru budou záviset i na tom, do jaké míry je kvalitní podnikatelské prostředí – jinými slovy řečeno, stát má kvalitní prostředí, jestliže vhodně podporuje podnikání, pokud má odpovídající legislativu a současně efektivní vymahatelnost práva a flexibilní státní a veřejnou správu.

V každém státě jsou podmínky pro podnikání a samotné podnikatelské prostředí odlišné, pro různé obory podnikání příznivé či naopak nepříznivé. Samotný pojem podnikatelské prostředí je velmi široký a může být chápán mnoha způsoby. Podnikatelské prostředí lze definovat jako široký souhrn vnějších vlivů, které ovlivňují růst, výkonnost a konkurenceschopnost podnikatelských subjektů (Odehnal a Michálek, 2011). Jiná definice říká, že podnikatelské prostředí je souhrnem jednotlivých faktorů charakteru ekonomického, politického, právního, technologického, sociálního a kulturního. Zmíněné faktory mají značný dopad na kvalitu podmínek podnikatelského prostředí, ve kterém podnikatelské subjekty rozvíjejí svoje aktivity a podstatným způsobem ovlivňují jejich konkurenceschopnost, výkonnost, růstový potenciál a determinují atraktivitu dané země pro zahraniční investory (viz např. Kalinská, 2010).

Podnikatelská činnost je spojena se založením podniku a jeho udržením. Nejen pro rozvoj regionu je významným nositelem aktivní podnikatelská činnost. Lukeš et al. (2013) uvádějí, že zatímco nová podnikatelská aktivita je podstatná pro dynamiku hospodářství, již zavedená podnikatelská aktivita a jedinci, kteří déle podnikají, zajišťují stabilitu v soukromém sektoru. Davidsson et al. (2002) prokázali, že nové firmy rostou rychleji než firmy zavedené a přispívají tak výrazným způsobem k tvorbě pracovních míst a nahrazují pokles míst ve velkých firmách. Lukeš et al. (2013) uvádějí, že z pohledu hospodářské politiky je potřebné vědět, jak se nová podnikatelská aktivita v jednotlivých zemích vyvíjí a v jakých oblastech se začíná podnikat. Tyto informace mohou přispět k lepšímu zacílení hospodářské politiky zaměřené na podporu podnikání.

Firmy, zejména malé a střední podniky, hledají komparativní výhody využívání nabízených podpor podnikání v daných obcích či regionech. Škála nabízených podpor je však limitována a podnikatelskými subjekty nerovnoměrně využívána. Problematikou malých a středních podniků jakožto pilíře většiny vyspělých ekonomik v návaznosti na kvalitu podnikatelského prostředí se zabývali Sloka et al. (2011). Rozvoj malých a středních podniků má zvláštní význam v situaci hospodářského poklesu a nárůstu nezaměstnanosti. Dle autorů je nezbytné podporovat rozvoj malých a středních podniků což závisí na podnikatelském prostředí, v němž působí. Studie analyzuje návrhy na zlepšení podnikatelského prostředí. Některé z problémů jsou následující – neuspořádaná legislativa, nestabilní ekonomické prostředí, nedostatek financí apod. V tomto ohledu Cumming, Johan a Zhang (2014) nebo Gawel (2010) naznačují, že podnikání má výrazně pozitivní dopad na ukazatele jako jsou HDP/ob., export a patenty na obyvatele a také pozitivní dopad na úroveň zaměstnanosti.

Možnými vztahy mezi některými ukazateli podnikatelského prostředí mezi vybranými členskými státy Evropské unie se ve své studii zabývá Tvrdoň (2013). Dle odborné literatury existují důkazy, že přísné regulační podmínky na trhu s výrobky by mohly negativně ovlivnit produktivitu a hospodářský růst. Mezi hlavní pozorované ukazatele regulace podnikatelského prostředí patří legislativa na ochranu zaměstnanců, regulace trhu výrobků a usnadnění podnikání. Ve studii byly nejprve srovnány tyto obchodní regulace (referenční rok 2008). Empirické výsledky

ukázaly, že ve Velké Británii a Irsku existovala příznivá úroveň obchodní regulace. K vyhodnocení souvislostí byl použit neparametrický přístup. Hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu naznačují, že existuje pozitivní korelace mezi jednotlivými hodnoceními, zejména mezi regulací trhu s produkty a snadností podnikání.

Zapojení České republiky do integračních procesů vytvořilo vhodné podmínky pro posílení hospodářského růstu a tím i zvýšení ekonomické úrovně země, ale i jednotlivých regionů a jejich podnikatelského prostředí. Wokoun (2014) ve svém výzkumu prezentuje návrh klíčových úkolů pro regionální rozvoj a podnikatelské prostředí ve vztahu k Evropské unii, a to nejen pro období 2014-2020, ale i pro následující období. Jiné předložené návrhy mohou přispět ke zlepšení politiky soudržnosti a strategií regionálního rozvoje v zemi. V podstatě by měly být podporovány dlouhodobé cíle, jako je zvyšování konkurenceschopnosti českých regionů, zejména s cílem pomoci jim lépe se přizpůsobit strukturálním a globálním změnám a životnímu prostředí včetně dopravní infrastruktury s důrazem na zaměstnanost. Do budoucna by se Česká republika měla zaměřit na harmonický rozvoj celé země a jednotlivých regionů (regiony soudržnosti) a investovat co nejvíce v závislosti na oblastech pomoci EU. V současném období 21. století jsou lokalizační faktory v literatuře Blažek a Uhlíř (2002) vymezeny jako faktory na úrovni národní a regionální, jejichž primárním úkolem je podílet se na zvyšování přirozené atraktivity regionů. Blažek a Uhlíř (2002) na národní úrovni řadí mezi lokalizační faktory makroekonomickou a politickou stabilitu země, stabilní cenovou úroveň a tzv. tržní potenciál. Na regionální úrovni pak dostatek kvalifikovaných pracovních sil, dostatek pozemků, cen pozemků, kvalitu infrastruktury, blízkost vědecké a výzkumné základy, kvalitu životního prostředí a možnosti dopravního spojení. Takto vymezené lokalizační faktory poskytují prvotní informaci o prostředí, ve kterém ekonomické subjekty realizují svoje obchodní a výrobní činnosti.

Faktory podnikatelského prostředí teoreticky a empiricky vymezené autory Odehnalem a Michálkem (2011) představují možné zdroje konkurenční výhody regionů, jež mezi sebou soutěží o potenciální investory schopné realizovat své aktivity v jednotlivých lokalitách. Podnikatelské prostředí chápáno jako prostorové okolí je tak hodnoceno na základě přístupu aplikovaného ve studiích Portera (1998), Skokana (2004), Viturky (2007), kteří potvrzují jeho úlohu v procesu hodnocení konkurenceschopnosti jednotlivých regionů a států.

Některé výzkumy se zase snaží odpovědět na otázku, jakou roli hraje podnikatelské prostředí při podpoře nebo omezení růstu firmy. V těchto studiích se poukazuje na řadu faktorů, které jsou chápány jako bariéry růstu – např. nedostatečné fungování finančních trhů, nedostatečná bezpečnost a prosazování vlastnických práv, špatné poskytování infrastruktury, neúčinná regulace a zdanění a podobně. Při použití údajů z průzkumu o relativním významu různých prvků podnikatelského prostředí autoři Avyagari, Demirgüç-Kunt a Maksimovic (2008) uvádí, že ačkoli podnikatelské prostředí představuje řadu překážek ovlivňující růst dané firmy, ne všechny překážky jsou stejně omezující. Některé ovlivňují růst firmy pouze nepřímo prostřednictvím svého vlivu na jiné překážky. Pomocí analýzy s využitím metodiky zaměřené na acyklický graf a regresi, zjišťují, že pouze překážky související s financemi a nestabilitou politiky přímo ovlivňují růst firmy, přičemž finanční výsledek je nejvíce robustní.

Z metodického pohledu lze empirické studie zaměřující se na hodnocení podnikatelského prostředí klasifikovat do dvou skupin: a) studie primárně hodnotící obecné ekonomické prostředí sledovaných zemí (např. World Bank, 2008 nebo Schwab, 2009a, 2009b) studie hodnotící regionální podnikatelské prostředí (např. Cambridge Econometrics, 2003; Kahoun, 2007; Martin, Kitson a Tyler, 2006; Viturka, 2007).

2.1 Faktory ovlivňující kvalitu podnikatelského prostředí a samotné podnikání

Nalezení faktorů majících vliv na rozvoj a kvalitu podnikatelského prostředí, stávajících podniků a vedoucích ke vzniku nových podniků je v rámci kvalitního podnikatelského prostředí primárním cílem. Otázkám faktorů podnikatelského prostředí je věnována pozornost ve všech vyspělých zemích světa. Malé a střední podniky jsou hybnou silou ekonomiky. Jejich podpora a správné zacílení na vybrané faktory se projeví následně v celkové ekonomické situaci země (Malach a kol., 2005). V rámci tabulky č. 1 jsou, na základě rešerše odborné literatury a řady studií zabývajících se touto problematikou, shrnuty faktory autorů, kteří dokládají důležitost zabývat se tematikou podnikatelského prostředí, což je důležité pro samotné podnikání.

Tab. 1: Nejvýznamnější faktory ovlivňující kvalitu podnikatelského prostředí

Skupiny faktorů	Faktory	Autor
Legislativní faktory	neuspořádaná legislativa	Sloka et al. (2011)
Ekonomické faktory	nestabilní ekonomické prostředí, nedostatek finančních prostředků,	Wokoun (2014), Viturka (2007), Sloka et al. (2011)
Infrastrukturní faktory	kvalita silnic a železnic, informační a komunikační	Wokoun (2014)
Pracovní faktory	dostupnost pracovních sil, kvalita pracovních sil, flexibilita pracovních sil	Viturka (2007)
Lokalizační faktory	makroekonomická a politická stabilita země, cenová úroveň, tržní potenciál	Blažek a Uhlíř (2002)
Faktory mikroekonomické konkurenceschopnosti	konkurenceschopnost, rivalita firem, firemní strategie, tvorba inovací, lidské zdroje	Porter (1998), Skokan (2004), Viturka (2007)
Obchodní faktory	blízkost trhů, blízkost významných zákazníků nebo firem, podpůrné služby, přítomnost podobných (zahraničních) firem	Viturka (2007), Viturka a kol. (2010)

Zdroj: vlastní zpracování na základě analýzy odborných studií

Shrnutí výše zmíněných zjištění spěje k závěru, že faktory, které značným způsobem ovlivňují úspěch podnikatelské činnosti můžeme shledat ve třech klíčových oblastech, jako je (i) osobnost podnikatele, jeho předpoklady, osobní vlastnosti a kvalifikace, (ii) prostředí, ve kterém se podnikání odehrává, tj. kvalita podnikatelského prostředí a (iii) podnikové činnosti a management firmy (van Praag, 2005; Osterwalder et al., 2010; Zott et al., 2011).

3. Data a metodika

S ohledem na cíl práce bude v rámci tohoto prvotního výzkumu provedena analýza registrovaných ekonomických subjektů, jejich celkový počet, vznik a zánik v letech 2010 až 2017 v jednotlivých krajích České republiky na základě čehož jsou použity údaje poskytující Eurostat pro statistické srovnání regionů (NUTS) doplněné o údaje z Českého statistického úřadu. Primární průzkum podnikatelského prostředí Česka vychází také z údajů Ministerstva průmyslu a obchodu.

Jak již bylo zmíněno, pomocí CZ-NUTS je vyjádřena klasifikace územních celků v rámci České republiky. Pro účely prvotního průzkumu podnikatelského prostředí je pozornost zaměřena na oblast NUTS 3, do které spadají kraje České republiky. V rámci dalšího výzkumu bude pozornost zaměřena také na nižší územní celky.

V rámci tohoto průzkumu je nutné podotknout, s ohledem na získávání dat, že ne všechny registrované ekonomické subjekty skutečně podnikají. Například v Registru ekonomických subjektů existují nezaniklé společnosti a fyzické osoby, které nevykazují žádné tržby anebo nemají žádné zaměstnance. Na základě veřejně dostupných zdrojů nelze počty těchto pasivních ekonomických subjektů zjistit přesně a jejich počty jsou pouze odhadované, avšak i přes tento fakt je možné si vytvořit určitou představu o vzniku a zániku a celkovém počtu ekonomických subjektů napříč Českou republikou. Zdrojem odhadu aktivních a pasivních ekonomických subjektů jsou právě výsledky statistických šetření, která pravidelně uveřejňuje Český statistický úřad.

4. Vývoj počtu podnikatelských subjektů v jednotlivých krajích České republiky

Lidé na území České republiky stále častěji začínají podnikat. V roce 2017 vzniklo podruhé v historii nejvíce registrovaných ekonomických subjektů, avšak předchozí rok byl ve znamení historicky negativního rekordu, kdy za dobu své existence zaniklo nejvíce obchodních společností.

První pohled na vývoj počtu ekonomických registrovaných subjektů představuje tabulka č. 2, která uvádí roční počty vzniku a zániku ekonomických subjektů v letech 2010 až 2017 v jednotlivých krajích České republiky. Z tabulky je viditelný celkový meziroční příbytek ekonomických subjektů ve všech krajích kromě Karlovarského a Ústeckého kraje, kde nastává meziroční celkový úbytek registrovaných subjektů. Počty nově založených ekonomických subjektů ročně vykazují dlouhodobě mírné poklesy ve všech krajích kromě Hlavního města Prahy, kde se jedná o kolísavý trend a převahou nárůstů nově vzniklých subjektů. Naproti tomu roční hodnoty zániků ekonomických subjektů jednotlivých krajů vykazují rovněž kolísavý trend s občasně značnými výchylkami nárůstu počtu zaniklých subjektů, v některých případech i o několik tisíc, než je počet nově vzniklých subjektů v daný rok. Příkladem může být hned jako první Hlavní město Praha, kdy v roce 2013 lze vidět až o 6 395 více zaniklých subjektů než nově vzniklých. Rok 2013 je jediným rokem, kdy se jednalo o převahu zaniklých subjektů nad nově vzniklými. Extrémním případem je Středočeský kraj, který vykazuje až o 11 322 více zaniklých subjektů

v daném roce než nově vzniklých. Naproti tomu kraj Olomoucký vykazuje v roce 2013 pozitivum v převaze nově vzniklých subjektů nad zaniklými až o hodnotu 403 a taktéž kraj Moravskoslezský, který převažuje se vzniklými subjekty o 1 344.

Tab. 2: Registrované subjekty, vznik a zánik ekonomických subjektů – územní srovnání v letech 2010-2017

kraj / období	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hlavní město Praha								
celkem	506 273	529 377	544 840	540 360	557 736	573 682	590 338	606 843
vzniklé subjekty	27 024	29 801	26 667	26 045	25 141	25 475	26 346	28 620
zaniklé subjekty	10 079	8 578	10 359	32 440	10 646	10 865	11 665	14 569
Středočeský								
celkem	307 761	317 598	323 025	314 688	319 758	324 905	330 506	336 540
vzniklé subjekty	13 517	13 455	11 705	10 688	9 561	10 316	10 507	11 188
zaniklé subjekty	6 564	5 456	6 584	22 010	7 021	7 119	7 138	7 629
Jihočeský								
celkem	155 762	158 543	160 091	159 363	160 786	162 106	163 411	164 927
vzniklé subjekty	6 919	6 471	5 671	5 395	4 946	5 001	4 882	5 113
zaniklé subjekty	3 501	3 473	3 452	7 870	3 970	3 864	3 669	3 777
Plzeňský								
celkem	144 632	147 419	147 750	141 202	142 307	143 478	144 545	145 763
vzniklé subjekty	6 286	5 503	4 576	4 159	3 852	4 074	4 137	4 412
zaniklé subjekty	2 404	2 616	3 253	9 645	3 074	3 136	3 277	3 454
Karlovarský								
celkem	82 322	83 396	83 103	76 802	76 602	75 921	75 772	75 620
vzniklé subjekty	3 030	2 971	2 433	2 438	2 123	2 084	1 990	1 999
zaniklé subjekty	1 447	1 641	1 776	8 302	2 144	2 461	1 936	2 095
Ústecký								
celkem	176 422	178 718	179 126	172 030	173 415	173 878	174 240	174 708
vzniklé subjekty	6 989	7 028	6 259	6 107	5 683	5 444	5 616	5 492
zaniklé subjekty	5 131	4 026	4 517	14 186	4 915	4 665	4 839	5 105
Liberecký								
celkem	117 230	118 766	119 908	114 472	115 262	116 006	116 675	117 854
vzniklé subjekty	4 439	3 889	3 660	3 219	2 959	3 256	3 325	3 316
zaniklé subjekty	2 270	1 911	1 937	8 484	2 326	2 178	2 366	2 348
Královehradecký								
celkem	132 423	134 689	135 372	133 970	135 019	136 566	137 930	139 199
vzniklé subjekty	5 730	5 147	4 910	4 450	3 843	4 274	4 178	4 044
zaniklé subjekty	2 936	2 648	2 751	6 956	2 768	2 665	2 742	2 827
Pardubický kraj								
celkem	112 121	114 072	115 333	115 116	116 363	117 554	118 810	120 124
vzniklé subjekty	5 202	4 520	4 356	3 942	3 461	3 900	3 985	3 764
zaniklé subjekty	2 788	2 420	2 514	6 023	2 391	2 510	2 670	2 630
Vysočina								
celkem	103 510	105 185	106 578	107 395	108 800	110 643	111 816	113 143
vzniklé subjekty	4 950	4 365	4 050	3 682	3 376	3 916	3 610	3 667
zaniklé subjekty	2 439	2 421	2 220	3 984	2 073	2 086	2 286	2 308
Jihomoravský								
celkem	283 202	291 162	294 308	295 523	300 204	304 729	309 786	314 742
vzniklé subjekty	13 988	13 650	11 807	11 159	10 709	10 887	11 626	11 752
zaniklé subjekty	6 621	5 875	6 515	12 576	6 868	6 963	7 070	7 597
Olomoucký								
celkem	136 229	138 970	135 201	137 119	138 347	139 097	140 735	142 182
vzniklé subjekty	5 933	5 447	4 798	4 619	4 099	4 270	4 452	4 504
zaniklé subjekty	3 122	2 751	2 900	4 216	2 933	3 257	2 939	3 303
Zlínský								
celkem	134 374	136 725	138 269	138 197	138 832	140 175	141 070	142 502
vzniklé subjekty	5 711	5 268	4 768	4 233	3 842	4 442	4 217	4 470
zaniklé subjekty	3 127	2 731	2 576	5 411	3 133	3 076	3 189	3 150
Moravskoslezský								
celkem	245 290	248 824	244 750	248 500	250 028	250 213	251 898	254 525
vzniklé subjekty	10 757	10 137	9 292	9 151	8 294	9 053	8 988	9 467
zaniklé subjekty	6 481	5 938	6 416	7 807	6 746	7 910	6 892	6 909

Zdroj: Eurostat

Důvodem, proč v roce 2013 vznikla situace, kdy byla několikatisícová převaha zaniklých ekonomických subjektů nad nově vzniklými může být například přeregistrace a aktualizace údajů podnikatelů fyzických osob a u zahraničních osob. V rámci dalších let se mohlo jednat o reakci na zavádění elektronické evidence tržeb.

Vznik nových podniků patří mezi hlavní indikátory dynamiky podnikatelského sektoru. V podstatě reflektuje velmi důležitou dimenzi podnikání v dané zemi, konkrétně schopnost zahajovat zcela nové podnikání. Z ekonomického pohledu jsou pro ekonomiku mnohem důležitější podniky se zaměstnanci než podniky bez zaměstnanců. Následující tabulka zachycuje vznik podniků v daném roce, které zaměstnávaly alespoň jednoho pracovníka. Při pohledu na tabulku č. 3 je patrné, že v rozpětí let 2010 až 2012 a v roce 2017 bohužel nebyla data v databázi Eurostat ani Českém statistickém úřadu dostupná, proto můžeme pracovat pouze s dostupnými daty pro roky 2013 až 2016. Vzhledem k celkovému počtu opět dominuje Hlavní město Praha spolu se Středočeským krajem. V těchto zmíněných krajích výrazně převládají podniky s počtem zaměstnanců od 1 až 9 oproti podnikům s počtem zaměstnanců 10 a více. Co se týká ostatních krajů, je rovněž patrná převaha mikropodniků se zaměstnanci od 1 do 9. S ohledem na počet obyvatel nejsou mezi jednotlivými kraji v rámci nově vzniklých podniků výrazné odchylky. Podniky s 10 a více zaměstnanci vykazují ve všech zmíněných krajích velmi nízké zastoupení.

Tab. 3: Vzniklé podniky v letech 2010-2017

kraj / období	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hlavní město Praha								
celkem	NA	NA	NA	8 240	3 603	8 765	7 091	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	7 746	3 474	8 579	6 928	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	494	129	186	163	NA
Středočeský								
celkem	NA	NA	NA	1 899	1 237	2 585	2 154	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	1 836	1 199	2 555	2 133	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	63	38	30	21	NA
Jihočeský								
celkem	NA	NA	NA	958	705	1 568	1 112	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	934	689	1 559	1 094	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	24	16	9	18	NA
Plzeňský								
celkem	NA	NA	NA	739	474	1 025	923	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	722	454	1 017	916	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	17	20	8	7	NA
Karlovarský								
celkem	NA	NA	NA	458	269	623	482	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	444	256	619	477	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	14	13	4	5	NA
Ústecký								
celkem	NA	NA	NA	1 093	817	1 879	1 382	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	1 054	796	1 863	1 365	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	39	21	16	17	NA
Liberecký								
celkem	NA	NA	NA	609	380	923	782	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	591	372	917	769	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	18	8	6	13	NA
Královehradecký								
celkem	NA	NA	NA	712	506	1 012	825	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	690	502	1 003	814	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	22	4	9	11	NA
Pardubický kraj								
celkem	NA	NA	NA	650	482	998	827	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	631	470	989	817	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	19	12	9	10	NA
Vysočina								
celkem	NA	NA	NA	562	418	904	690	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	544	408	898	678	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	18	10	6	12	NA
Jihomoravský								
celkem	NA	NA	NA	2 505	1 508	3 111	2 813	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	2 427	1 478	3 062	2 775	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	78	30	49	38	NA
Olomoucký								
celkem	NA	NA	NA	1 043	708	1 652	1 281	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	1 010	694	1 637	1 270	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	33	14	15	11	NA
Zlínský								
celkem	NA	NA	NA	869	609	1 294	1 015	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	842	596	1 282	1 005	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	27	13	12	10	NA
Moravskoslezský								
celkem	NA	NA	NA	2 077	1 296	3 013	2 342	NA
1 až 9 zaměstnanců	NA	NA	NA	2 020	1 261	2 993	2 320	NA
10 a více zaměstnanců	NA	NA	NA	57	35	20	22	NA

Zdroj: Eurostat, Regional business demography

Poslední tabulka ukazuje takzvané přežití podniků, které byly založeny v čase t-3 do roku t. V této tabulce jsme abstrahovali od podniků, které nemají žádného zaměstnance, kterých je z celkového počtu přeživších firem naprostá většina. Zbylé přeživší firmy, které zaměstnávaly alespoň jednoho zaměstnance jsou zachyceny v tabulce

č. 4. V této tabulce je patrná opět dominance metropolitní Prahy a Středočeského kraje. Mezi jednotlivými velikostmi podniků, co se týká počtu zaměstnanců a uvedenými lety nejsou značné rozdíly.

Tab. 4: Přežití podniků založených v období t-3 do roku t

kraj / období	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hlavní město Praha								
celkem	10 963	NA	NA	16 625	16 664	14 510	13 453	NA
1 až 9 zaměstnanců	2 394	NA	NA	3 076	4 002	3 735	2 959	NA
10 a více zaměstnanců	252	NA	NA	227	196	241	216	NA
Středočeský								
celkem	6 335	NA	NA	8 396	7 771	6 540	6 477	NA
1 až 9 zaměstnanců	798	NA	NA	761	811	747	627	NA
10 a více zaměstnanců	87	NA	NA	51	43	36	37	NA
Jihočeský								
celkem	3 111	NA	NA	3 921	3 326	2 908	2 961	NA
1 až 9 zaměstnanců	381	NA	NA	363	367	362	32	NA
10 a více zaměstnanců	30	NA	NA	23	18	28	15	NA
Plzeňský								
celkem	2 510	NA	NA	3 868	3 171	2 385	2 321	NA
1 až 9 zaměstnanců	316	NA	NA	338	331	269	231	NA
10 a více zaměstnanců	25	NA	NA	19	15	18	8	NA
Karlovarský								
celkem	1 381	NA	NA	1 832	1 459	1 135	1 132	NA
1 až 9 zaměstnanců	216	NA	NA	188	200	173	137	NA
10 a více zaměstnanců	13	NA	NA	12	10	15	8	NA
Ústecký								
celkem	3 464	NA	NA	4 142	3 564	2 926	2 810	NA
1 až 9 zaměstnanců	471	NA	NA	441	418	354	339	NA
10 a více zaměstnanců	42	NA	NA	35	22	25	23	NA
Liberecký								
celkem	2 177	NA	NA	2 653	2 297	1 901	1 931	NA
1 až 9 zaměstnanců	301	NA	NA	249	248	217	214	NA
10 a více zaměstnanců	29	NA	NA	16	23	17	9	NA
Královehradecký								
celkem	2 723	NA	NA	3 284	2 908	2 526	2 296	NA
1 až 9 zaměstnanců	326	NA	NA	314	253	260	231	NA
10 a více zaměstnanců	19	NA	NA	14	12	15	11	NA
Pardubický kraj								
celkem	2 367	NA	NA	2 791	2 604	2 296	2 221	NA
1 až 9 zaměstnanců	290	NA	NA	263	239	245	213	NA
10 a více zaměstnanců	17	NA	NA	16	10	14	12	NA
Vysočina								
celkem	2 234	NA	NA	2 842	2 502	2 070	1 988	NA
1 až 9 zaměstnanců	257	NA	NA	233	216	179	166	NA
10 a více zaměstnanců	20	NA	NA	9	12	4	7	NA
Jihomoravský								
celkem	6 469	NA	NA	7 815	7 329	6 379	5 875	NA
1 až 9 zaměstnanců	1 025	NA	NA	1 000	965	1 013	887	NA
10 a více zaměstnanců	87	NA	NA	64	62	55	40	NA
Olomoucký								
celkem	2 816	NA	NA	3 106	2 954	2 369	2 310	NA
1 až 9 zaměstnanců	379	NA	NA	350	355	342	308	NA
10 a více zaměstnanců	42	NA	NA	22	21	10	16	NA
Zlínský								
celkem	2 798	NA	NA	3 183	3 095	2 667	2 429	NA
1 až 9 zaměstnanců	376	NA	NA	331	330	340	304	NA
10 a více zaměstnanců	40	NA	NA	22	17	12	17	NA
Moravskoslezský								
celkem	5 525	NA	NA	5 964	5 324	4 649	4 565	NA
1 až 9 zaměstnanců	845	NA	NA	810	723	68	675	NA
10 a více zaměstnanců	54	NA	NA	37	43	26	23	NA

Zdroj: Eurostat, Regional business demography

5. Závěr

Vzhledem k časovému vývoji vzniku a zániku ekonomických subjektů v letech 2010 až 2017 lze vidět v jednotlivých krajích dlouhodobý vývoj poklesu počtu nově vznikajících ekonomických subjektů a taktéž dlouhodobý vývoj nárůstu zaniklých subjektů. Byl zjištěn celkový meziroční příbytek ekonomických subjektů ve všech krajích kromě Karlovarského a Ústeckého kraje, kde nastává meziroční celkový úbytek registrovaných subjektů. Počty nově založených ekonomických subjektů ročně vykazují dlouhodobě mírné poklesy ve všech krajích kromě Hlavního města Prahy, kde se jedná o kolísavý trend a převahou nárůstů nově vzniklých subjektů.

V metropolitní Praze a Středočeském kraji výrazně převládají podniky s počtem zaměstnanců od 1 až 9 oproti podnikům s počtem zaměstnanců 10 a více. Co se týká ostatních krajů, je rovněž patrná převaha mikropodniků se zaměstnanci od 1 do 9. S ohledem na počet obyvatel nejsou mezi jednotlivými kraji v rámci nově vzniklých podniků výrazné odchylky. Podniky s 10 a více zaměstnanci vykazují ve všech zmíněných krajích velmi nízké zastoupení.

Tento článek vznikl jako prvotní průzkum podnikatelského prostředí s ohledem na míru celkových registrovaných ekonomických subjektů napříč Českou republikou a počtem jejich vzniklých a zaniklých subjektů. Na základě získaných informací lze provést jejich následné uplatnění při identifikaci podnikatelského prostředí, míry bankrotů ekonomických subjektů v regionech České republiky a dalších výzkumech zaměřujících se na tuto problematiku.

Literatura

- [1] AVYAGARI, M., DEMIRGÜC-KUNT A., MAKSIMOVIC, V., (2008). How Important Are Financing Constraints? The Role of finance in the Business Environment. *The World Bank Economic Review*, vol. 22, no. 3, pp. 483-516. ISSN 0258-6770. DOI 10.1093/wber/lhn018.
- [2] BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D., (2002). *Teorie regionálního rozvoje: nástin – kritika – klasifikace*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-0384-5.
- [3] BYGRAVE, W. D., HOFER, C. W., (1992). Theorizing about entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, vol. 16, no. 2, pp. 13–22. ISSN 1540-6520. DOI 10.1177/104225879201600203.
- [4] CAMBRIDGE ECONOMETRICS, (2003). *A Study on the Factors of Regional Competitiveness: A Draft Final Report for the European Commission*. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf.
- [5] CUMMING, D., JOHAN, S., ZHANG, M., (2014). The economic Impact of Entrepreneurship: Comparing International Datasets. *Corporate Governance: An International Review*, vol. 22, no. 2, pp. 162-178. ISSN 1467-8683. DOI 10.1111/corg.12058.
- [6] DAVIDSSON, P., KIRCHHOFF, B., HATEMI, J. A., GUSTAVSSON, H., (2002). Empirical analysis of growth factors using Swedish data. *Journal of Small Business Management*, vol. 40, no. 4, pp. 332–349. ISSN 0047-2778. DOI 10.1111/1540-627X.00061.
- [7] WORLD BANK, (2008). Doing Business. *Comparing Regulation in 178 Economies*. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB08-FullReport.pdf>.
- [8] GAWEL, A., (2010). The Relationship between Entrepreneurship and Unemployment in the Business Cycle. *Journal of International Studies*, vol. 3, no. 1, pp. 59-69. ISSN 2464-8310. DOI 10.1016/j.techfore.2006.04.003.
- [9] HISRICH, R. D., PETERS, M. P., SHEPHERD, D. A., (2010). *Entrepreneurship*. New York: McGraw-Hill/Irwin. ISBN 978-0078029196.
- [10] KAHOUN, J., (2007). *Ukazatele regionální konkurenceschopnosti v České republice*. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/working-paper/gf_WPNo507.pdf.
- [11] KALÍNSKÁ, E., (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3396-8.
- [12] LUKEŠ, M., STEPHEN, U., (2004). Malé a střední podniky v ČR a faktory jejich úspěchu. In *Pokroky ve výzkumu malých a středních podniků v ČR a na Slovensku. Sborník příspěvků*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0739-0.
- [13] LUKEŠ, M., ZOUHAR, J., JAKL, M., OČKO, P., (2013). Faktory ovlivňující vstup do podnikání: začínající podnikatelé v České republice. *Politická ekonomie*, vol. 61, no. 2, pp. 229–247. ISSN 0032-3233.
- [14] MALACH J. a kol., (2005). *Jak podnikat po vstupu do EU*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0906-6.
- [15] MARTIN, R., KITSON, M., TYLER, P., (2006). *Regional competitiveness*. London: Routledge. ISBN 978-11360-1246-4.
- [16] ODEHNAL, J., MICHÁLEK, J. (2011). Empirická analýza regionálního podnikatelského prostředí vybraných zemí EU. *Politická ekonomie*, vol. 59, no. 2, pp. 242-262. ISSN 2336-8225. DOI 10.18267/j.polek.783.
- [17] OSTERWALDER, A., PIGNEUR, Y., CLARK, T., (2010). *Business model generation: a handbook for visionaries, game changers and challengers*. Hoboken, NJ: Wiley. ISBN 978-047-0876-411.

- [18] PETŘÍČEK, V., (2006). *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha: Corona. ISBN 80-90363-6-1.
- [19] PORTER, M. E., (1998). *The competitive advantage of nations*. New York: Free Press. ISBN 00-2925-361-6.
- [20] SCHWAB, K., (2009). *The Global Competitiveness Report 2009–2010*. World Economic Forum 2009. ISBN 978-92-95044-25-8.
- [21] SKOKAN, K., (2004). Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Ostrava: Repronis. ISBN 80-7329-059-6.
- [22] SLOKA, B., KANTANE, I., GRANTINS, A., VILCINA, A., (2011). *Challenges for SMEs Development in Salaspils Municipality*. In *Economic Science for Rural Development: Sustainability*. Latvia: Latvia University of Agriculture, pp. 214-220. ISSN: 1691-3078.
- [23] TVRDOŇ, M., (2013). Relationship between some Indicators of Business Environment: Evidence from the European Union. *Journal of Economics, Business and Management*, vol. 1, no. 3, pp. 244-247. ISSN 2301-3567. DOI 10.7763/JOEBM.2013.V1.53.
- [24] VAN PRAAG, M., (2005). *Successful entrepreneurship: confronting economic theory with empirical evidence*. Northampton, MA: E. Elgar. ISBN 978-80-969813-1-1.
- [25] VITURKA, M., HALÁMEK, P., KLÍMOVÁ, V., TONEV, P., ŽÍTEK, V., (2010). Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3638-9.
- [26] VITURKA, M., (2007). Konkurenceschopnost regionů a možnosti jejího hodnocení. *Politická ekonomie*, vol. 55, no. 5, pp. 637–658. ISSN 2336-8225. DOI 10.18267/j.polek.617.
- [27] WOKOUN, R., (2014). Regional Development of the Czech Republic in Relation to the European Union. In *XVII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 371-377. ISBN 978-80-210-6840-7.
- [28] ZOTT, C., AMIT, R., et al., (2011). The Business Model Recent Developments and Future Research. *Journal of Management*, vol. 37, no. 4, pp. 1019-1042. ISSN 0149-2063. DOI 10.1177/0149206311406265.

Příspěvek byl zpracován v rámci grantu SGS/xx/2019 „Brownfieldy v urbánním a rurálním prostoru: geografické, ekonomické, podnikatelské a veřejnosprávní souvislosti a jejich význam pro regionální rozvoj (BURAN 2)“.